

(/)

🏠 (/) > Sundhed, sygdom (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Peter Ludvig Panum

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/miraklet-paa-blegdammen>)

Peter Ludvig Panum

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2233

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/peter-ludvig-panum&title=))

René Flamsholt Christensen

PETER LUDVIG PANUM – Det moderne gennembrud i dansk medicin

FADL's Forlag. 352 s. Ill. Pris: 299,95 kr.

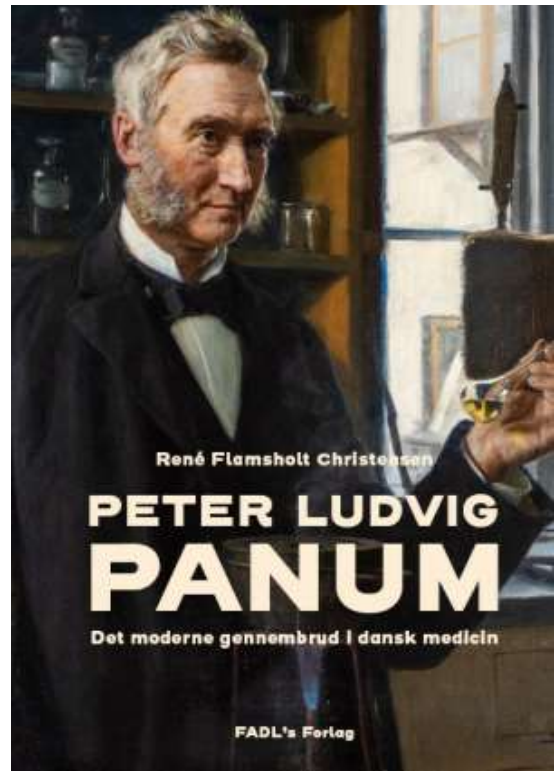
I sommeren 1846 modtog Sundhedskollegiet i København, der var landets øverste medicinalmyndighed, foruroligende nyheder om en mæslingeepidemi på Færøerne. Selveste majestæten, kong Christian 8., tog affære og beordrede to unge læger, August Henrik Manicus og Peter Ludvig Panum, sendt til øerne i Atlanten. For Panum blev det begyndelsen på en lang karriere som en af 1800-tallets mest fremtrædende forskere, der gjorde op med stærkt forældede teorier og medvirkede til opbyggelsen af et nyt grundlag for den medicinske videnskab. Opholdet på Færøerne i 1846 kom til at strække sig over fem måneder, og Panums omhyggelige observationer af mæslingeepidemien og dens udbredelse i det på mange måder særegne øsamfund blev året efter indgående beskrevet i en artikel i fagtidsskriftet Bibliothek for Læger.

De mange iagttagelser om smitteveje, inkubationstid og immunitet skabte ny indsigt i epidemiologiens univers, men ikke alle var lige begejstrede. På Færøerne vakte hans ubesmykkede beskrivelser af de særdeles uheldige hygiejniske forhold i bygderne en vis vrede, men artiklen, der også udkom i Tyskland, blev begyndelsen på en langvarig og nær forbindelse til en af tidens mest banebrydende medicinske forskere, Rudolf Carl Virchow, som han besøgte i Berlin året før den første slesvigske krig brød ud i 1848. Det var i det hele taget travle tider for P.L. Panum, der både skrev lærebøger og deltog i krigen som skibslæge på orlogshjuldampere Geiser, der i april 1849 var med i et fatalt togt ved Eckernførde.

Hans karriere bød også året efter på en stor udfordring, da den asiatiske kolera for første gang viste sig i Danmark. Den frygtede sygdom havde allerede i 1830'erne ramt Europa med voldsomme epidemier og en dødelighed, der satte sundhedsmyndighederne i højeste alarmberedskab. Nu var den brudt ud i den lille by Bandholm på Lolland, og P.L. Panum blev sendt fra København for at yde lægehjælp til ofrene og hindre sygdommens videre udbredelse. Den opgave gennemførte han med stor effektivitet. De angrebne blev isolerede i et interimistisk kolerahospital, selv om en sådan fremgangsmåde langt fra stemte overens med tidens smitteteorier. Resultatet var dog ikke til diskussion, for epidemien ophørte.

For Panum var det imidlertid en dyrekøbt sejr. Han blev ganske vist udnævnt til Ridder af Dannebrog, men landets ledende medicinske autoriteter tog hans uortodokse karantæneforanstaltninger så ilde op, at han måtte fratræde sin kandidatstilling på Almindelig Hospital og nærmest blev udsat for et Berufsverbot. Det satte punktum for hans arbejde inden for epidemiologien, men blev begyndelsen til et nyt forskningsfelt, fysiologien. Med et rejsestipendium og andre tilskud fra staten drog han ud i Europa og tog ophold hos tidens førende forskere i fysiologi og biokemi. Den lange studietur endte med en ansættelse i 1853 som ekstraordinær medicinsk professor ved universitetet i Kiel, hvor et nyindrettet laboratorium gav ham mulighed for at udfolde sig med fysiologisk forskning og undervisning.

Panums beskrev sine videnskabelige landvindinger i en lind strøm af artikler, der dog kun vandt beskeden international interesse og anerkendelse. Det fremmede ikke just deres udbredelse, at de for størstedelen blev publiceret på dansk, og hans utvetydige danske sindelag fik ham i det hele taget til at føle sig som en fremmed i Kiel, efterhånden som det trak op til en ny slesvigske krig. Det var på tide at søge nye udfordringer, og dem fandt han i 1864 på Københavns Universitets Fysiologiske Anstalt. Her skulle det fysiologiske laboratorium nærmest løbes i gang, for hans forgænger i professoratet havde ofret det meste af sit arbejde på studiet af hvalknogler. Panum, der ved sin tiltræden var blevet mødt med nogen mistænksomhed på grund af sin fortid i Kiel, overvandt hurtigt enhver antipati og høstede megen anerkendelse for sin store videnskabelige spændvidde.

Hans forskning omfattede med tiden kredsløb, respiration, transfusion, stofskifte, ernæring og adskillige andre emner. Det blev ikke en indsats, der skaffede ham nogen langvarig berømmelse, men hans enorme flid, mange eksperimenter og nye opdagelser bidrog til en betragtelig forøgelse af den hidtil temmelig beskedne indsigt i den menneskelige fysiologi. P.L. Panum oplevede det absolutte højdepunkt i sin videnskabelige karriere, da han i 1884 blev formand for den komité, der skulle planlægge en international lægekongres i København. Her samledes over tusind af de mest markante personligheder indenfor lægeverdenen, og blandt dem mange fremtrædende forskere med Louis Pasteur i spidsen. Det var en stor succes, og Panum, der både havde planlagt og været præsident for kongressen, høstede kolossal anerkendelse og en regn af internationale ordner, diplomer og æresmedlemskaber.

Det blev også hans sidste indsats for den medicinske videnskab. Han døde året efter af et hjertetilfælde og gled siden stort set ud af medicinhistorien. Det mest synlige eftermæle er i dag den imponerende bygning, der huser Københavns Universitets Sundhedsvidenskabelige Fakultet og siden indvielsen i 1970 har båret hans navn. I 200 året for hans fødsel i 1820, er han nu trukket frem af glemslen med en flot bog, hvor forfatteren, læge René Flamsholt Christensen, beskriver hans fremtrædende pionerindsats i det moderne gennembrud for dansk medicin. Den dokumenterer også, at hans resultater i dag lever videre i mange videnskabelige artikler verden over. Bogen er righoldigt illustreret og kan varmt anbefales.

[Historie-online.dk, den 6. januar 2021]

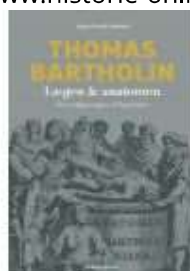
← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/miraklet-paa-blegdammen>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

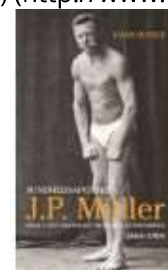

SIKRINGEN

(<http://www.historie-online.dk/boger/sikringen>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/thomas-bartholin>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/sundhedsapostlen-jp-mueller>)

THOMAS BARTHOLIN

SUNDHEDSAPOSTLEN J.P. MÜLLER

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/sundhedsapostlen-jp-mueller](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sundhed-sygdom/sundhedsapostlen-jp-mueller)